

Gemeente Heerhugowaard
Accountantsverslag over het boekjaar 2018

Geachte leden van de gemeenteraad,

STRIKT VERTROUWELIJK
**Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Heerhugowaard**
Postbus 390
1700 AJ Heerhugowaard

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2018. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2018, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij hebben de jaarrekening 2018 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Heerhugowaard.

Datum: 25 juni 2019

Wij zullen deze rapportage tijdens de bijeenkomst graag met uw auditcommissie bespreken en eventuele vragen die er zijn, beantwoorden.

Onderwerp:
Accountantsverslag 2018

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Ons kenmerk:
RVB – 2018 - 30000601

Met vriendelijke groet,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

drs. R.A.D. Knoester RA

INHOUDSOPGAVE

1. Kernpunten van de controle
2. Geconstateerde fouten en onzekerheden
3. Grondexploitaties
4. Voorzieningen
5. Analyse vermogen en resultaat
6. Interne beheersing
7. Vennootschapsbelasting
8. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole

Bijlagen

- A: Niet-gecorrigeerde controleverschillen
- B: Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening
- C: Disclaimer en beperking in gebruik

1 KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE

1.1 Verloop van de controle	<p>De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtbevestiging. In het najaar van 2018 hebben wij de interim-controle verricht, die gericht is op de processen binnen de gemeente. De interim-controle hebben wij afgesloten met een managementletter.</p> <p>De controle in het voorjaar 2018 is gericht op de jaarrekening zelf. De uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2018. Deze controleverklaring hebben wij separaat toegezonden.</p>
1.2 Reikwijdte van de controle	<p>Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2018 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>
1.3 Vermogen en resultaat	<p>Het gerealiseerd resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 14,915 mln versus een begroot resultaat (na wijziging) van € 1,993 mln. In hoofdstuk 5 gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstand-)vermogen. In de jaarrekening (hoofdstuk 'samenvatting') heeft het College de belangrijkste wijzigingen toegelicht.</p>
1.4 Onafhankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: Astrium) is onafhankelijk van de gemeente Heerhugowaard en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. • Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de gemeente Heerhugowaard, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. • Bijlage B bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.
1.5 EU-aanbestedingen	<p>De gemeente dient te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals eveneens middels uw eigen normenkader is vastgesteld. Wij hebben vastgesteld dat er sprake is van een onrechtmatigheid ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. Bij twee leveranciers is vastgesteld dat de geleverde dienst ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed.</p> <p>In bijlage A hebben wij een onrechtmatigheid ten aanzien van de aanbestedingsregels opgenomen van € 225.005.</p>

<p>1.6 Sociaal Domein</p>	<p><u>Kosten Jeugdhulp en Wmo</u> Inzake de kosten Jeugdhulp en de Wmo steunt de gemeente Heerhugowaard enerzijds op de controleverklaring en financiële productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Anderzijds heeft de gemeente (hoofdzakelijk) de afstemming gezocht met de zorgaanbieders en gebruik gemaakt van finale kwijting. Voor een gedeelte heeft de gemeente nog geen overeenstemming met de zorgaanbieders omtrent de finale kwijtingen, waardoor er sprake is van een onzekerheid van € 126.071 in de controle.</p> <p><u>PGB-budget</u> De gemeente Heerhugowaard heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op de schatting van de SVB. Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de SVB. Hierdoor ontstaat een onzekerheid van € 1.220.000 voor de gemeente Heerhugowaard.</p>
<p>1.7 Grondexploitatie</p>	<p>De gemeente Heerhugowaard heeft de inrekening van de grondexploitatie ten behoeve van de jaarrekening 2018 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld of de uitgangspunten aanvaardbaar zijn.</p> <p>De waarde van de balanspost voorraden per eind 2018 in de balans van de gemeente Heerhugowaard bedraagt € 53,659 miljoen. De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is als volgt opgebouwd:</p>

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Balans-waarde 31-12-2018	Voorziening verlies-latende complexen	Boek-waarde 31-12-2018	Investerings			Opbrengsten		Herrubri- cering	Winst-/verlies-neming	Boek-waarde 31-12-2017
				Grond-aankopen	Rente	Ontwik- kelings- kosten	Grond- verkopen	Overige			
Middenweg 30	28		28	0	0	0	0	-19	0	0	47
van Foreeststraat	-131		-131	0	0	154	0	-930	0	0	0
Stationsgebied - Gildestraat e.o.	-659		-659	0	0	0	0	-659	0	0	0
Zandhorst III	431		431	0	0	0	0	-1	0	602	-170
Broekhorn	-577		-577	0	0	39	0	-642	0	-9	35
De Horst	387		387	0	0	5	0	0	0	371	11
De Vaandel Midden	5.192		5.192	0	53	804	0	-525	-67	0	4.927
De Draai	32.436		32.436	1	438	3.972	0	-12.847	-32	0	40.904
Tamarixplantsoen/Ter Kimme	0		0	0	0	0	0	-5	0	3	2
Acacialaan	-62		-62	0	0	0	0	0	0	-23	-39
Heerhugowaard-Zuid	15.293		15.293	0	70	1.759	0	-32	-3	0	6.922
Middenweg 4	0		0	0	0	-33	0	0	0	67	-34
Middenweg 27 - Zonnestein	0		0	0	0	32	0	0	-8	0	-3
Stadshart	621	-5.774	6.395	0	85	244	0	-1.855	-23	0	7.944
Beveland	700		700	0	0	8	0	3	-2	0	881
Totaal Bouwgronden in exploitatie	53.659	-5.774	59.433	1	646	6.984	0	-16.850	-797	0	9.456

Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het College zijn gemaakt bij de actualisatie van de complexen en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.

1.8 Voorzieningen

Toereikendheid van voorzieningen, zoals opgenomen in de jaarrekening, is een belangrijk toetspunt in onze controle. Daarnaast hebben we gecontroleerd of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden die de verslaggingswetgeving (BBV) daaraan stelt. Onze conclusie is dat we een adequate onderbouwing hebben gekregen voor de voorzieningen, waaruit blijkt de voorzieningen toereikend zijn. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle van de voorzieningen.

1.9 Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2018 is € 1.615.400. Deze materialiteit vloeit voort uit het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol, hetgeen voldoet aan de wettelijk voorgeschreven minimumvereisten.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van de totale lasten	€ 1.615.400
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 4.846.200
Rapporteringstoleranties		
Fouten	5% van de goedkeuringstoleranties	€ 80.000
Onzekerheden	5% van de goedkeuringstoleranties	€ 80.000
Realisatie fouten en onzekerheden <i>Zie bijlage A van deze rapportage</i>	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Fouten	€ 0	€ 149.000
Onzekerheden	€ 1.752.894	€ 1.752.894

De totale omvang van de fouten en onzekerheden is lager dan de tolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten (€ 1.615.400 respectievelijk € 4.846.200) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

2 DECENTRALISATIES OVERHEID

2.1 Bevindingen sociaal domein

Het College van de gemeente Heerhugowaard is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening. Bij het sociaal domein is de gemeente echter afhankelijk van diverse partijen, zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en tal van zorgaanbieders. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van deze partijen. Deze verantwoordingsinformatie is, ondanks de inspanningen van de gemeente, slechts ten dele verkregen. Dit uit zich in de volgende bevindingen:

Onzekerheden rondom de verstrekking van de persoonsgebonden budgetten (PGB's):

Net als in voorgaand jaar blijkt uit de controleverklaring die door de accountant van het SVB is afgegeven, dat er geen zekerheid kan worden verkregen omtrent de geleverde zorg in de vorm van PGB's. De gemeente heeft onvoldoende aanvullende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de prestatielevering hiervan vast te stellen. Om deze reden is het volledige bedrag van de door de SVB aan zorgaanbieders betaalde kosten voor inwoners van de gemeente Heerhugowaard in 2018 als onzekerheid in de controle aangemerkt. De onzekerheid bedraagt € 1.126.870.

Verantwoordingsinformatie zorgaanbieders Jeugdhulp en WMO:

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het verzamelen en verwerken van de verantwoordingsinformatie van ingekochte jeugdhulp en WMO, maar is daarmee ook afhankelijk van de zorgaanbieders. Teneinde ervoor te zorgen dat de benodigde informatie tijdig wordt ontvangen door gemeente, is de organisatie het gehele jaar in gesprek met de zorgaanbieders. Hierbij wordt onder andere maandelijks vanuit het berichtenverkeer een aansluiting gemaakt met de ontvangen informatie van de zorgaanbieders. Bij afwijkingen wordt hierover direct contact gelegd. Daarnaast heeft de gemeente afspraken gemaakt over de wijze waarop en het tijdstip van het aanleveren van de jaarverantwoordingsinformatie. Om dit versnellen heeft de gemeente gebruik gemaakt van confirmaties / finale kwijtingen met zorgaanbieders, welke aan moeten sluiten met de informatie uit het berichtenverkeer en de ontvangen financiële productieverantwoordingen. Omdat voor een deel nog geen overeenstemming is met de zorgaanbieders omtrent de confirmaties / finale kwijtingen is er sprake van een onzekerheid van € 126.071 in de controle. Wel concluderen wij dat de gemeente door de ingezette werkwijze gedurende het gehele jaar meer in control is en een eerder stadium in staat is om een jaarafsluiting te maken.

3 GRONDEXPLOITATIES

<p>3.1 Samenvatting</p>	<p>De gemeente heeft een omvangrijke portefeuille van grondexploitaties waarin het zowel actief als passief grondbeleid voert. De grondexploitaties worden jaarlijks herzien door het College, waarbij de vier grootste grondexploitaties ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Raad.</p> <p>Wij hebben de grondexploitatie 2018 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) De gemeente Heerhugowaard heeft voor alle BIE (bouwgronden in exploitatie) een individueel en geactualiseerd exploitatieplan opgesteld; 2) Er zijn in 2018 drie kleine grondexploitaties afgesloten; 3) In 2018 is voor € 9,4 miljoen (tussentijdse)winst genomen op basis van de ‘percentage of completion’ methode. 																																										
<p>3.2 Projectbegroting</p>	<p>De gemeente heerhugowaard heeft evenals voorgaande jaren projectbegrotingen opgesteld die inzicht geven in de verwachte kosten en opbrengsten per project. De kostenstijgingen zijn geschat op 2,5% (t/m 2021; daarna 2%), de stijging van de opbrengsten bedraagt 1,0% (2019; daarna 1,5%). De rente is vastgesteld op 1,23%.</p>																																										
<p>3.3 Planning & Programmering</p>	<p>De bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties) van de vier grootste grondexploitaties van de gemeente hebben zich in 2018 als volgt ontwikkeld:</p> <table border="1" data-bbox="477 1018 1886 1310"> <thead> <tr> <th>Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)</th> <th>Beginbalans 1 januari 2018</th> <th>Vermeerderingen (uitgaven)</th> <th>Verminderingen (ontvangsten)</th> <th>Winstname</th> <th>Verliesvoorziening</th> <th>Eindbalans 31 december 2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>De Vaandel Midden</td> <td>4.927</td> <td>857</td> <td>592</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>5.192</td> </tr> <tr> <td>De Draai</td> <td>40.899</td> <td>4.411</td> <td>12.874</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>32.436</td> </tr> <tr> <td>Heerhugowaard-Zuid</td> <td>6.577</td> <td>1.829</td> <td>35</td> <td>6.922</td> <td>0</td> <td>15.293</td> </tr> <tr> <td>Stadshart</td> <td>7.944</td> <td>329</td> <td>1.878</td> <td>0</td> <td>5.774</td> <td>621</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>60.347</td> <td>7.426</td> <td>15.379</td> <td>6.922</td> <td>5.774</td> <td>53.541</td> </tr> </tbody> </table>	Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Beginbalans 1 januari 2018	Vermeerderingen (uitgaven)	Verminderingen (ontvangsten)	Winstname	Verliesvoorziening	Eindbalans 31 december 2018	De Vaandel Midden	4.927	857	592	0	0	5.192	De Draai	40.899	4.411	12.874	0	0	32.436	Heerhugowaard-Zuid	6.577	1.829	35	6.922	0	15.293	Stadshart	7.944	329	1.878	0	5.774	621	Totaal	60.347	7.426	15.379	6.922	5.774	53.541
Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Beginbalans 1 januari 2018	Vermeerderingen (uitgaven)	Verminderingen (ontvangsten)	Winstname	Verliesvoorziening	Eindbalans 31 december 2018																																					
De Vaandel Midden	4.927	857	592	0	0	5.192																																					
De Draai	40.899	4.411	12.874	0	0	32.436																																					
Heerhugowaard-Zuid	6.577	1.829	35	6.922	0	15.293																																					
Stadshart	7.944	329	1.878	0	5.774	621																																					
Totaal	60.347	7.426	15.379	6.922	5.774	53.541																																					

Verwacht verlies

Voor de grondexploitatie Stadshart wordt (overeenkomstig voorgaande jaren) een verlies verwacht. Voor de omvang van het totale verwachte verlies in het verleden een verliesvoorziening gevormd. De omvang van de gevormde verliesvoorziening is op basis van de huidige verwachtingen toereikend. De voorziening is overeenkomstig het BBV in mindering gebracht op de boekwaarde van de grondexploitaties in de balans.

Tussentijdse winstneming

In de notitie grondexploitaties van de commissie BBV is het volgende opgenomen: “Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor complex Heerhugowaard-Zuid is vastgesteld dat het resultaat voldoende betrouwbaar geschat kan worden of voldoende realisatie heeft plaats gevonden om winstneming mogelijk te maken. Voor voorgenoemde exploitatie is door de gemeente winst genomen.

4 VOORZIENINGEN

4.1 Voorzieningen

Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Heerhugowaard toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek vastgesteld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Deze voorwaarden van het BBV zijn ook, terecht, opgenomen in de waarderingsgrondslagen van de gemeente.

Uit onze controlewerkzaamheden blijken geen bijzonderheden. De gemeente heeft deugdelijke onderbouwing aangeleverd voor de gevormde voorzieningen waardoor wij hebben kunnen concluderen dat de gevormde voorzieningen volledig en toereikend zijn verantwoord in de jaarrekening.

5 ANALYSE VERMOGEN EN RESULTAAT

5.1 Vermogen en resultaat

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2018	Begroting na wijziging	Realisatie 2018
De totale baten van uw gemeente over 2018 bedragen:	€ 153.824	€ 163.840
De totale lasten van uw gemeente over 2018 bedragen:	€ 159.226	€ 154.407
Resultaat voor bestemming	€ -5.402	€ 9.433
Bestemmingsreserve	€ 7.395	€ 5.482
Resultaat na bestemming	€ 1.993	€ 14.915

De reserves van uw gemeente zijn in 2018 met een bedrag van € 9,433 miljoen toegenomen. Dit komt overeen met het saldo van baten en lasten zoals dat is verantwoord in de programmarekening (voor resultaatbestemming).

Het resultaat voor aanvullende resultaatbestemming bedraagt € 14,915 miljoen voordelig. In de balans is dit afzonderlijk onder het eigen vermogen gepresenteerd (“Gerealiseerd resultaat”). In de programmarekening is per programma een nadere analyse op de afwijking van de realisatie versus begroting na wijziging opgenomen.

6 INTERNE BEHEERSING

6.1 Samenvatting bevindingen managementletter 2018 en follow-up

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de gemeente met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in managementletter van 21 december 2018 ten behoeve van het College.

Uit onze interim-werkzaamheden blijkt dat de gemeente haar zaken beheersmatig op orde heeft, voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole. Voor ons betreft 2018 het eerste controlejaar, derhalve hebben wij alle bijzonderheden die wij geconstateerd hebben gerapporteerd in de managementletter. De onderwerpen met betrekking tot de jaarrekening zijn voortvarend opgepakt en in onderling overleg afgewikkeld. De onderwerpen met betrekking tot procesverbeteringen hebben wij een prioriteitsstelling meegegeven. Wij adviseren de gemeente deze onderwerpen gedurende de uitvoering te monitoren en de voortgang te bewaken.

7 VENNOOTSCHAPSBELASTING

7.1 Vennootschaps- belasting

Met ingang van 2016 vallen gemeenten (voor bepaalde activiteiten onder bepaalde voorwaarden) onder de werking van de Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb). Deze wijziging is ingevoerd om publiekrechtelijke lichamen op dezelfde wijze te behandelen als private organisaties. Uw gemeente heeft de activiteiten geïnventariseerd die (mogelijk) belastingplichtig worden als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelasting.

Vervolgens heeft de gemeente deze activiteiten nader geanalyseerd, waarbij de gemeente gemotiveerd heeft aangegeven of, en in welke mate, de vennootschapsbelasting van toepassing is. Op basis van uitgevoerde toetsingen is vastgesteld dat de gemeente Heerhugowaard vooralsnog alleen belastingplichtig is voor haar grondbedrijf. In het kader daarvan heeft u een openingsbalans opgesteld en een jaarwinstberekeningsmethodiek uitgewerkt. In 2018 heeft u een brief verstuurd aan de belastingdienst om de afbakening (alleen grondbedrijf vennootschapsbelastingplicht), de methodiek voor het opstellen van de openingsbalans en de jaarwinstberekeningsmethodiek nader met de belastingdienst af te stemmen. Deze afstemming met de belastingdienst heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden. Als de belastingdienst zich kan vinden in de openingsbalans en de methodiek van berekening jaarwinst zoals in de brief opgenomen zal dat betekenen dat over 2016, 2017 en 2018 geen vennootschapsbelasting verschuldigd is door de gemeente Heerhugowaard.

Pas na afstemming met de belastingdienst of op het moment van de definitieve aanslag zal blijken óf en in hoeverre de fiscus de door de gemeente gevolgde standpunten overneemt. Om die reden kan de in de jaarrekening bepaalde belastinglast achteraf nog aan verandering onderhevig zijn. Desalniettemin zijn wij en het College van mening dat de vennootschapsverplichting, uitgaande van de nu beschikbare informatie, juist is verantwoord in de jaarrekening.

We willen u erop attenderen om alert te blijven op VPB-plichtige activiteiten en dit tussentijds te blijven monitoren. Het verrichten van nieuwe activiteiten kan leiden tot een VPB-plicht en vraagt derhalve om een evaluatie.

8 OVERIGE BEVINDINGEN CONTROLE JAARREKENING

8.1 Wijziging in verslaggevingsvoorschriften en overige wet- en regelgeving	<p>In de jaarrekening 2018 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt.</p> <p>De gemeente heeft de jaarrekening opgesteld conform de geldende voorschriften van het BBV.</p>
8.2 Bevestigingen van het College	<p>Wij hebben van het College een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen. (NTO)</p>
8.3 Meningsverschillen met management of beperking in reikwijdte van de controle	<p>Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het College geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het College van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.</p>
8.4 Normering topinkomens (WNT)	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 189.000 niet te boven gaan.</p> <p>Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2018 voor de topfunctionarissen (de gemeentesecretaris en griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.</p> <p><u>Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd</u></p> <p>In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of</p>

	niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.
8.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)	<p>De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien een zevental documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2018.</p> <p>Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.</p> <p>Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.</p>

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 OAB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
I&M E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
EZK F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

	Totaal	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
--	---------------	--------	--------	--------

8.6 Fraude als onderdeel van de accountantscontrole	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de gemeente Heerhugowaard. Tijdens dit overleg is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken.</p> <p>Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op onder andere memoriaalboekingen en schattingen.</p> <p>Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>
8.7 Begrotingsrechtmatigheid	<p>De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het College belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het College inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.</p> <p>Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader</p>

beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.

Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het College in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid stelt de accountant de lastenoverschrijdingen op programmaniveau vast. Op een programma (inclusief algemene inkomsten en uitgaven) is een begrotingsoverschrijding op de lasten geconstateerd. Deze is in te delen in de categorieën, zoals genoemd in de kadernota van de Commissie BBV.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt <u>niet</u> mee	Onrechtmatig telt <u>wel</u> mee
Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.	€ 243.000	€ 243.00	€ 0
Totaal	€ 243.000	€ 243.000	€ 0

De overschrijdingen op bovenstaande programma's vallen allen binnen de gestelde kaders inzake rechtmatigheid. Als gevolg hiervan zijn de overschrijdingen niet meegenomen in ons oordeel.

8.8 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Wij hebben in het najaar van 2018 de opvolging beoordeeld die de gemeente heeft gegeven aan de eerder genoemde bevindingen. Daarbij hebben wij vastgesteld dat een deel van deze bevindingen nog niet (voldoende) is opgevolgd. Dat betekent dat wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2018 nog niet kunnen steunen op de IT-omgeving.

Vanwege het niet voldoende op orde zijn van de IT-omgeving over 2018 hebben wij voor de jaarrekeningcontrole “om de computer heen” gecontroleerd, wat betekent dat wij een primair gegevensgerichte controleaanpak hebben gehanteerd en daarbij onder andere de informatie uit de geautomatiseerde systemen hebben getoetst met brondocumenten zoals facturen en overeenkomsten. Uit de door ons uitgevoerde gegevensgerichte werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken voor de geautomatiseerde gegevensverwerking waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode		
-	€ 0	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
EU-aanbestedingen (zie hoofdstuk 1.5)	€ 225.005	€ 0
Totaal fouten	€ 225.005	€ 0
Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
PGB's	€ 1.126.870	€ 1.126.870
Zorg in Natura Jeugdzorg	€ 49.773	€ 49.773
Zorg in Natura WMO	€ 76.298	€ 76.298
Totaal onzekerheden	€ 1.252.941	€ 1.252.941

Wij hebben van het College een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het College bevestigt dat geen sprake is van niet- gecorrigeerde fouten die, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening materieel (kunnen) zijn.

De totale omvang van de fouten en onzekerheden is lager dan de tolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten (€ 1.615.200 respectievelijk € 4.845.600).

Bijlage B – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het College en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Heerhugowaard in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings- maatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.

- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Overige dienstverlening Astrium

Controle van enkele subsidieverantwoordingen.

Bijlage C – Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de gemeente Heerhugowaard en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

WWW.ASTRIUMOVERHEIDSACCOUNTANTS.NL

